

विद्या भवन बालिका विद्यापीठ लखीसराय

वर्ग-नवम;विषय-संस्कृत;विषय-शिक्षक-श्यामउदय सिंहम

ता:-३०/०८/२०२०(स्वच्छ पर्यावरणम्)

लेखक-हरिदत्त शर्मा ;संग्रह-लसलतिका ;समस्या-महानगरों का यांत्रिक -प्रदूषण

अत्र जीवितं दुर्वहम् जातं(अधुना)प्रकृतिः एव शरणम्[शुचिपर्यावरणम् ।

महानगरध्येअनिशं(रात दिन)चलत् सचक्रम् मनः शोषयत् (सुखाता हुआ)

तनुः पेषयत् (पीसता हुआ)सदा वक्रम् भ्रमति|अधुना दुर्दान्तैःदशनैः जनग्रसनम्

मानवविनाश न एव स्यात् । ||१||

यहाँ(महानगरों में)जीवन दूभर हो गया है|अब तो प्रकृति ही (एकमात्र)
शरणह है|महानगर के बीच दिनरात चलता हुआ समयरूपी लोहे का चक्र
(पहिया) मन को सुखाते हुए शरीर को पीसते हुए सदा टेढा घूम रहा है ।
उनके द्वारा भयानक दाँतों से मानव विनाश न हो जाये|

प्रश्न-अधोलिखितानाम् अव्ययानाम् सहायतया रिक्तस्थानानि पुरयत -

[भृशम् यत्र तत्र अत्र अपि एव सदा बहिः]

(क)इदानीं वायुमंडलम्.....प्रदूषितमस्ति ।

(ख).....जीवनं दुर्वहम् अस्ति ।

(ग)प्राकृतिक-वातावरणे क्षणं सञ्चरणम् .....लाभदायकं भवति ।

(घ)पर्यावरणस्य संरक्षणम्.....प्रकृतेः आराधना ।

(ङ).....समयस्य सदुपयोगः करणीयः।

(च)भूकम्पिते समये.....गमनमेव उचितम् भवति ।

(छ).....हरीतिमा.....शुचि पर्यावरणम् ।

प्रश्न- (पर्याय पदम्)सलिलम् वनम् कुटिलम् आम्रम् शरीरम् पाषाणः

प्रश्न- (विलोमपदम्)सुकरम् गृहणन्ति दानवाय दूषितम् निर्मलम् सान्ताः प

